

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
Сектор за макроекономска политика

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

Февруари 2010 година

Скопје, април 2010 година

РЕЗИМЕ
НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ
ДВИЖЕЊА

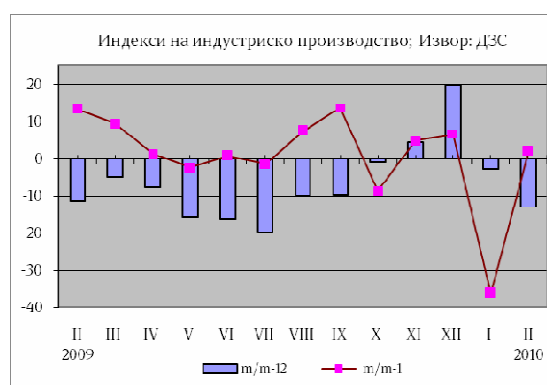
Февруари 2010 година

- Индексот на индустриското производство во февруари 2010 година во споредба со претходниот месец порасна за 1,9%, по двоцифрениот пад остварен во јануари
- Незначителен годишен пораст на општото ниво на цени од 0,6%, додека на месечно ниво инфлацијата изнесува 0,4%
- Помало остварување на вкупните приходи на Централниот буџет за 11,2% (2,5% од БДП) и зголемување на вкупните расходи за 6,5% (3,3% од БДП) во февруари 2010 година во однос на истиот месец лани
- Пораст на Бруто девизните резерви во февруари 2010 година во однос на февруари 2009 година од 1,4% (21,8 милиони евра), при нивна стагнација на месечно ниво (минимален пад од 0,03%, или 0,5 милиони евра)
- Зголемување на бројот на засновани нови работни односи за 1,2% во февруари 2010 година во однос на истиот месец минатата година

1. Реален сектор

1.1. Индексот на индустриското производство во февруари 2010 година во споредба со претходниот месец забележа зголемување од 1,9%, по двоцифрениот пад остварен во јануари.

Анализирано по сектори, раст беше регистриран во секторите Вадење на руди и камен и Преработувачка индустрија од 3,7% и 4,4%, соодветно, додека единствено секторот Снабдување со електрична енергија, гас и вода забележа намалување на секторското производство од 7%.

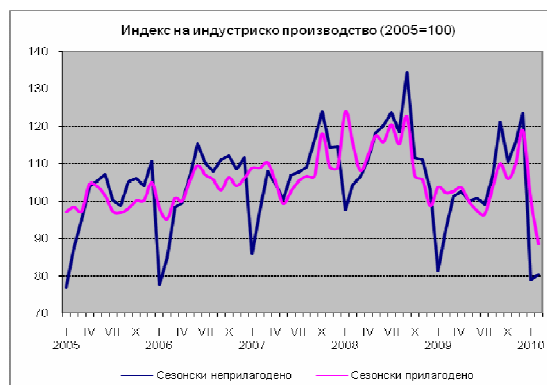

Во рамки на преработувачката индустрија, позитивен годишен раст е регистриран кај 13 од 20-те гранки, при што од особено значење е тоа што раст забележаа повеќето гранки со висок пондер во индустриското производство. Така, производството на производи од други неметални минерали се зголеми за 27,1%, по остварениот пад во јануари, производството на основни метали, како гранка со високо учество во индексот на индустриско производство, се зголеми за 3,7%, производството на тутунски производи порасна за 22%, а производството на хемиски производи за 47,5%.

Најголем позитивен придонес во годишниот раст на индустриското производство има зголеменото производство на хемиски производи (2,2 процентни поени).

Индексот на индустриското производство во февруари 2010 година во однос на истиот месец од претходната година забележа намалување од 13,1%.

Десезонираниот месечен пад на индустриското производство во февруари 2010 година изнесува 12,2%, односно доколку се исклучи сезонската компонента падот е повисок за 13,9 процентни поени.

Според оценката на раководителите на претпријатијата, тековната економска состојба на претпријатијата е понеповолна, додека обезбеденоста на производството со порачки во февруари 2010 година е поповолна во однос на претходниот месец.

Според менаџерите, најголемо влијание на ограничувањето на обемот на производството во февруари 2010 година имаат следните фактори: недоволната странска побарувачка со 26,4%, недоволната домашна

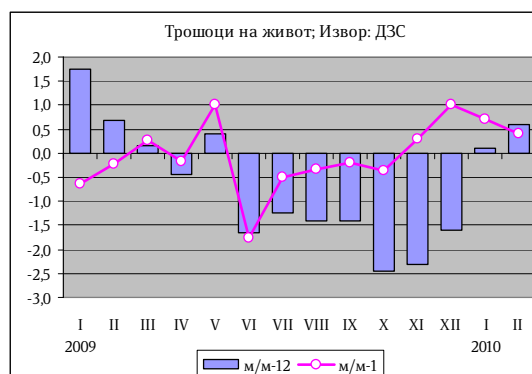
побарувачка со 18,6%, финансиските проблеми со 13,5% и неизвесното економско окружување со 10,8%.

Бројот на работници во индустријата во февруари 2010 година во споредба со февруари 2009 година забележа намалување од 7,6%, (во јануари стапката на намалување изнесуваше 7,1%), што претставува благо интензивирање на опаѓачкиот тренд од почетокот на годината.

Секторската анализа покажува дека секторот Вадење на руди и камен бележи намалување на стапката на пад на бројот на работници споредено со стапките регистрирани претходниот месец, додека во преработувачката индустрија и секторот Снабдување со електрична енергија намалувањето е со зголемен интензитет. Притоа, најголем годишен пад сеуште регистрира секторот Вадење на руди и камен од 8,3%, потоа Преработувачката индустрија (-8,1), а најмал е падот кај секторот Снабдување со електрична енергија, гас и вода (-3%).

1.2. Во февруари 2010 година цените на производите за лична потрошувачка, мерени преку индексот на трошоци на живот се повисоки за 0,6% во однос на истиот месец од претходната година.

Растот на општото ниво на цени се должи најмногу на зголемувањето на цените во категоријата Домување од 4,8%, како последица на растот на цените за греење и осветление од 8,6%. Категоријата Сообраќајни средства и услуги забележа раст на цените од 4%. Во категоријата Хигиена и Здравје е забележан раст за 0,9%, додека во категоријата Тутун и пијалаци растот на цените изнесуваше 0,7%. Падот на цените во категоријата Исхрана, од 1,9%, која воедно има и највисоко учество во пресметковната структура, од 38,6%, влијаеше растот на општото ниво на цени да биде незначителен. Пад на цените, исто така, се забележа и во категоријата Ресторани и хотели од 0,4%, и категориите Облека и обувки и Култура и разонода од 0,3%.

Индексот на трошоците на живот во февруари 2010 година во споредба со јануари 2010 година е повисок за 0,4%.

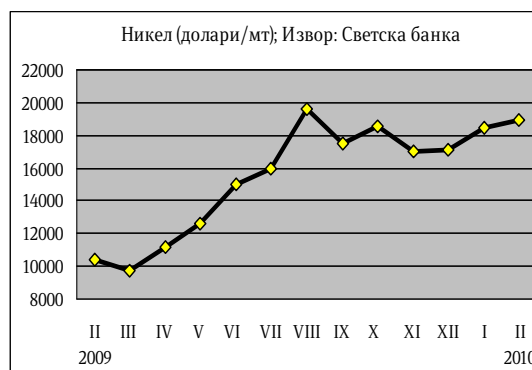
Вредноста на потрошувачката кошница за исхрана и пијалаци за четиричлено домаќинство за февруари 2010 година, пресметана врз основа на цените на мало, изнесува 12.285 денари и во однос на претходниот месец е повисока за 1,1%.

Индексот на цените на мало во февруари 2010 година забележа зголемување од 1,9% во однос на февруари 2009.

1.3. Во февруари 2010 година на светските берзи имаше месечно намалување на цените на енергентите, како и на најголемиот дел од прехранбените производи.

Во февруари цената на нафтата на светската берза се намали за 2,7% во однос на претходниот месец и достигна цена од 74,3 долари за барел. Споредено со февруари претходната година, цената на нафтата е намалена за 71,9%.

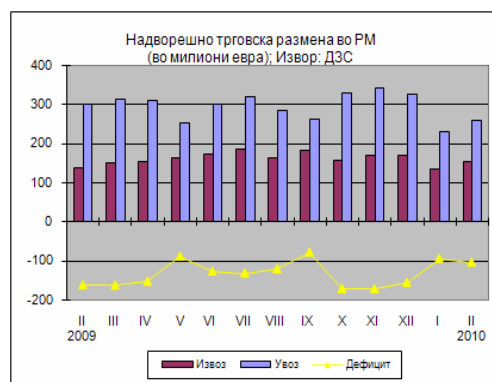
Во рамки на металните производи, никелот, како производ со високо учество во македонскиот извоз, забележа месечно зголемување на цената од 2,9% и достигна цена од 18,976 долари за еден метрички тон (\$/мт). Споредено со февруари претходната година цената на никелот е повисока за 82,3%. Месечен пад беше забележан и кај останатите метали и минерали, од кои цинкот имаше највисок пад на цената (од 11,4%). Цената на алуминиумот се намали за 8,3%, додека цената на бакарот се намали за 7,3%.

2. Надворешен сектор

2.1. Во првите два месеци од 2010 година вкупната надворешно-трговска размена (изразена во евра) се намали за 5,5% во однос на истиот период минатата година.

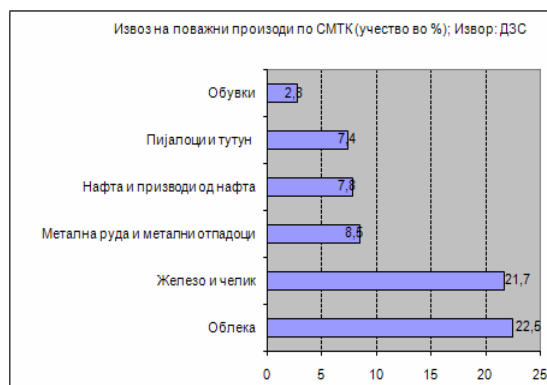
Притоа, физичкиот обем на извозот е зголемен за 5,1%, а неговата вредност изнесува 287,3 милиони евра, што за прв пат по декември 2008 година бележи кумулативен раст од 14,5%. Намалувањето на увезените количини на стоки изнесува 12%, а нивната вредност оствари износ од 487,8 милион евра, или намалување од 14,3%. При вакви движења на извозот и увозот на стоки дефицитот во размената

остварен во првите два месеци оваа година изнесува 200,5 милиони евра, што претставува стеснување на годишно ниво за 63% (118 милиони евра), при што најголем придонес има растот на позитивното салдо во размената со железо и челик и нивни производи. Покриеноста на увозот со извоз во првите два месеци изнесува 58,9%, што на годишно ниво претставува значајно позитивно поместување од 14,4 процентни поени.

	Извоз на нафта и производи од нафта*)				Увоз на нафта и производи од нафта*)			
	I-II-2009	I-II-2010	Салдо 2010-2009	Стапки во%	I-II-2009	I-II-2010	Салдо 2010-2009	Стапки во%
000Т	44,9	49,4	4,5	10,0	308,5	192,6	-115,9	-37,6
Мил. ЕУР	14,5	22,6	8,1	55,9	75,4	79,1	3,7	4,9
Мил. \$	18,8	31,5	12,7	67,6	98,9	110,5	12,2	12,4
*)Претходни податоци					*)Претходни податоци			

2.2. Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во овој период се: облека 22,5%, железо и челик со 21,7%, метална руда и метални отпадоци 8,5%, нафта и производи од нафта 7,8%, пијалоци и тутун 7,4% и обувки 2,8%. Овие шест групи производи сочинуваат 66,6% од вкупниот извоз на државата. Најголем дел од кумулативниот увоз на стоки во првите два месеци отпаѓа на: нафта и производи од нафта (79,1 мил. евра, 16,2%), текстилни предива и слично (35,1 мил. евра, 7,2%), железо и челик (34,1 мил. евра, 7,1%), друмски возила (33,5 мил. евра, 6,9%), медицински и фармацевтски производи (15,2 мил.евра, 3,1%) и друго.

2.3. Гледано по региони, во првите два месеци од 2010 година, и покрај намалениот интензитет на трговска размена со Европската унија (ЕУ 27) за 4,5%, сепак учеството на размената со ова интеграција во вкупната надворешно-трговска размена изнесува 53,5% (извоз на стоки 63,7% и увоз на стоки 47,5%). Извозот во Европската Унија бележи раст од 17,6 %, а увозот бележи пад од 17,1%, во однос на истиот период од 2009 година.

Во анализираниот период јануари-февруари 2010 година, најголем дефицит е остварен во трговската размена со Русија, Кина, Србија, Турција, Грција, Словенија, Романија, Велика Британија, Украина и Швајцарија.

Извоз на железо и челик *)					Увоз на железо и челик*)				
	I-II-2009	I-II-2010	Салдо 2010-2009	Стапки во%		I-II-2009	I-II-2010	Салдо 2010-2009	Стапки во%
000Т	65,8	92,3	26,5	40,3	000Т	63,7	92,6	28,9	45,4
Мил. ЕУР	42,3	62,5	20,2	47,8	Мил. ЕУР	27,7	34,8	7,1	25,6
Мил.\$	54,7	87,4	32,7	59,8	Мил.\$	36,1	48,7	12,6	34,9
*)Претходни податоци					*)Претходни податоци				

2.4. Гледано по валутна структура 73,7% од надворешно-трговската размена во првите два месеци од 2010 година е реализирана во евра и во однос на истиот период минатата година претставува намалување за 1 процентен поен (п.п.). На страната на извозот и увозот, еврото е застапено со 75,2 и 69,3%, соодветно и во однос на истиот период лани претставува намалување за 9 п.п. кај извозот, а кај увозот е на исто ниво.

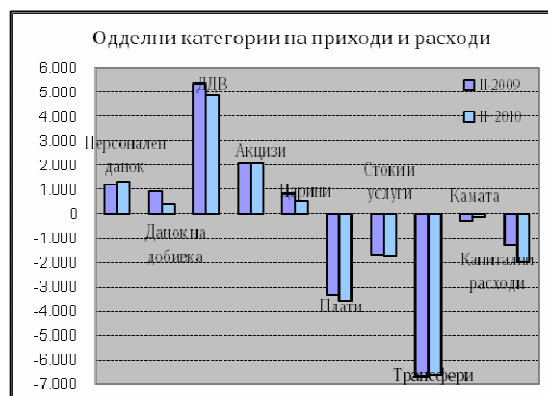
НАДВОРЕШНО-ТРГОВСКА РАЗМЕНА на Република Македонија (по валути); пресметка: МФ												
- по валути -												
ИЗВОЗ	I-II 2009					I-II 2010					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во %)
	валута	колич. 000 т	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	извоз во денари	структ. во %	колич. 000 т	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	извоз во денари		
EUR	231	212.378.743	61,3067	13.020.239.883	84,8	236	215.224.167	61,1798	13.167.371.492	75,2	2.845.424	1,3
USD	79	47.275.967	47,0205	2.222.940.547	14,5	89	99.086.105	42,8267	4.243.530.893	24,2	51.810.118	109,6
EUR+USD	310			15.243.180.430	99,3	325			17.410.902.385	99,4		
вк извоз:	311			15.347.230.926	100,0	326			17.516.629.591	100,0		14,1
Извор: Државен завод за статистика и НБРМ												

3. Фискален сектор

3.1. Во месеците јануари и февруари 2010 година, вкупните приходи на Централниот буџет изнесуваат 10.405 милиони денари (2.5% од БДП), што претставува помало остварување за 11,2% во однос на истиот период минатата година.

Даночните приходи во овој период се реализирани во износ од 9.679 милиони денари, што претставува помало остварување за 11,7% во однос на истиот период минатата година.

Учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во првите два месеци од 2010 година е доминантно и изнесува 50,3%, а на акцизите 21,3%, при што, од овие два даноци се остварени приходи од 6.925 милиони денари, односно 71,6% или речиси 3/4 од вкупните даночни приходи (1,7% од БДП). Гледано по одделни категории на даноци, само приходите од персоналниот данок се зголемени за 7,8% споредено со истиот период лани. Приходите од ДДВ забележаа пад од 9,0%, акцизите пад од само 1,2%, најголем пад од 56,5% остварија приходите од данокот на добивка (ова намалување е делумно поради изменета регулатива-од 2009 година не се плаќа данок на нераспределена добивка), приходите од царина се остварени помалку за 36,1%, додека приходите од персоналниот данок се зголемени за 7,8% споредено со истиот период лани. Неданочните приходи имаат пад од 9,7% во однос на истиот месец минатата година.

3.2. Во првите два месеци од 2010 година, вкупните расходи на Централниот буџет изнесуваат 14.072 милиони денари (3,3% од БДП), што е повеќе за 6,5% во однос на истиот период од 2009 година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи тековните расходи (12.072 милиони денари) учествуваат со 85,8% и се поголеми за 1,1% во однос на истиот период минатата година, додека капиталните расходи забележуваат учество од 14,2%.

Најголеми расходни ставки се трансферите (6.617 милиони денари), а втори по големина се платите и надоместоците (3.593 милиони денари). Во вкупните расходи на Централниот буџет расходите за плати и надоместоци во овој период учествуваат со 25,5% и во однос на истиот месец лани се зголемени за 8,2%.

Расходите за стоки и услуги се извршени во износ од 1.721 милиони денари, односно имаат поголемо остварување во споредба со 2009 година за 3,9%.

Во делот на трансферите во овој период се потрошени речиси идентични средства, односно само за 0,9% помалку средства споредено со истиот период 2009 година и претставуваат најголема расходна ставка, односно

учествуваат со 47,0% во вкупните расходи (1,6% од БДП). Ваквото остварување се должи во дел и на фактот дека во дотациите до единиците за локална самоуправа се трансферира дел од данокот на додадена вредност, а се зголемува и бројот на единици за локална самоуправа кои преминаа во втората фаза на децентрализација, при што се исплаќаат блок дотациите на 69 општини за финансирање на пренесените надлежности (средствата за исплата на плати и надоместоци на вработените во локалните јавни установи и материјалните трошоци). Исто така, значаен дел од средствата за трансфери се наменети за субвенции во земјоделството. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување се извршени во износ од 2.403 милиони денари или за 74 милиони денари помалку (3,0% намалување).

Каматите се реализирани во износ од 141 милиони денари, што е помалку за 2 пати (или помалку за 51,6%) во споредба со истиот месец во 2009 година.

Во анализираниот период средствата за капитални расходи изнесуваат 2.000 милиони денари, што претставува зголемување од 57,1% во споредба со истиот период во 2009 година (0,5% од БДП).

3.3. Оттука, во првите два месеци од 2010 година остварен е дефицит на Централниот буџет од 3.667 милиони денари (-0,9% од БДП), додека дефицитот на консолидираниот буџет е 4.106 милиони денари и претставува 0,97% од БДП.

4. Монетарен сектор

4.1. Во февруари 2010 година примарните пари¹ забележаа раст од 19,3% на годишна основа (раст од 19,3% во јануари) во услови на пораст на вкупните ликвидни средства на банките од 27,9% и намалената побарувачка на готовите пари во оптек за 0,5%.

На месечна основа примарните пари забележаа пад од 2,8%, што се должи на пониското ниво на вкупните ликвидни средства на банките од 2,9% и намалување на побарувачката на готовите пари за 2,6%.

Во февруари 2010 година, во услови на тендер на износи, каматната стапка на благајничките записи е пониска за 0,5 пп од јануари и изнесува 7,5%.

Каматната стапка на државните хартии од вредност изнесува 5,0% за шестмесечните државни записи со девизна клаузула.

Беше одржана само една аукција на шестмесечните државни хартии во услови на тендер со износи (ограничен - со цена).

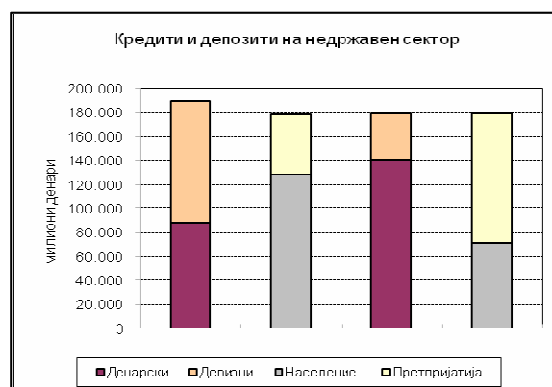
4.2. Вкупниот депозитен потенцијал на недржавниот сектор² во февруари забележа раст од 8,7% на годишна основа (раст од 8,8% во

¹ Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек, готовината во благајна и сметките на банките вклучително задолжителната резерва на девизните депозити

² Вкупниот депозитен потенцијал ги вклучува немонетарните и квази депозитите

јануари 2010 година). На месечна основа вкупните депозити регистрираа забавен раст од 0,2% (раст од 0,9% во јануари), како резултат на зголемувањето на вкупните депозити на домаќинствата кои остварија раст од 1,7% на месечна основа, додека вкупните депозити на претпријатијата остварија пад од 3,6% на месечна основа.

На годишно ниво денарските депозити забележаа пад од 0,3%, додека девизните депозити остварија пораст од 18,0%³. На месечно ниво денарските депозити забележаа раст од 0,6%, додека девизните депозити остварија пад од 0,1%⁴.

Од аспект на секторската структура, депозитите на корпоративниот сектор бележат пад од 3,6% на месечно ниво, додека заштедите на населението регистрираат раст од 1,7%. Во однос на минатата година депозитите на населението се повисоки за 18,1%, додека депозитите на претпријатијата се пониски за 11,8%.

4.3. Во февруари 2010 година вкупните кредити кон приватниот сектор забележаа натамошно забавување во растот кој изнесува 2,4% на годишна основа (наспроти 3,5% во декември и 3,5% во јануари). На месечно ниво продолжи минатомесечниот пораст со забавена динамика од 0,5%, што произлегува главно од зголеменото кредитирање во корпоративниот сектор од 1,0%.

На годишна основа, пласманите кон населението и претпријатијата се зголемија за 0,5% и 3,9%, соодветно.

Од аспект на валутата, денарските кредити (кои ги вклучуваат и кредитите со валутна клаузула) бележат забавен пораст од 2,8% на годишно ниво. Девизните кредити бележат умерен раст од 1,1% на годишна основа.

4.4. Во февруари 2010 година просечната пондерирана каматна стапка на денарските кредити изнесува 10,0% и е пониска за 0,2 п.п. споредена со стапката во јануари 2010 година. Просечната каматна стапка на девизните кредити е пониска за 0,2 п.п. во однос на претходниот месец и изнесува 7,3%. Во однос на минатата година се забележува олеснување на каматните кредитни услови на банките, односно просечната каматна стапка на денарските кредити остварува пад од 0,3 п.п. Од друга страна пак каматната стапка на девизните кредити забележува раст од 0,3 п.п. на годишна основа. Меѓу банките, анализирано според големината, големите банки имаат најниска пондерирана активна каматна стапка, 9,7% за

³ Почнувајќи од јануари 2009 година депозитите вклучуваат пресметана камата

⁴ Почнувајќи од јануари 2009 година депозитите вклучуваат пресметана камата

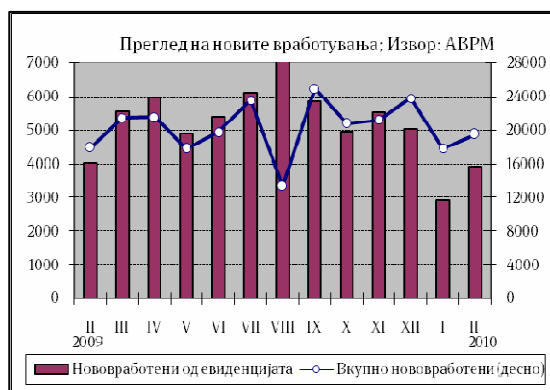
денарски и 6,9% за девизни кредити. Пасивната каматна стапка на денарските депозити во февруари 2010 година е поголема за 0,2 пп споредено со стапката во јануари 2010 година и изнесува 7,5%, додека на годишна основа истата бележи зголемување од 0,7 п.п. Просечната каматна стапка на девизните депозити е идентична со стапката од претходниот месец и изнесува 3,3%, а на годишна основа бележи пораст од 0,1 п.п.

4.5. Бруто девизните резерви во февруари 2010 година изнесуваат 1.619,2 милиони евра и во однос на декември 2009 година се повисоки за 1,4% (21,8 милиони евра). На месечно ниво се речиси исти (остварија пад од 0,03% или 0,5 милиони евра). Преку трансакциите на девизниот пазар НБРМ креираше ликвидност.

5. Социјален сектор

5.1. Во периодот јануари-февруари 2010 година, во Агенцијата за вработување на Република Македонија се регистрирани вкупно 37.374 засновани нови работни односи. Од вкупниот број нововработени, 35,2% се однесуваат на неопределено време, додека останатиот дел се однесува на определено време и вршење сезонски работи. Споредено со истиот период од минатата година се забележува зголемување на бројот на засновани нови работни односи за 1,2%.

Во текот на февруари засновани се 19.528 нови работни односи, од кои 20,1% се од евиденцијата на невработени. Одливот на лица од регистарот на Агенцијата за вработување на Република Македонија во февруари изнесува 8.910, од кои 47,4% претставуваат нови засновани работни односи. Како прилив во Агенцијата се регистрирани 7.742 лица, од кои 18,5% се лица на кои им престанал работниот однос.

Резултатот е намалување на невработеноста за 1.168 лица, односно за 0,3% во однос на претходниот месец. Така, во февруари 2010 година бројот на невработени лица изнесува 342.779.

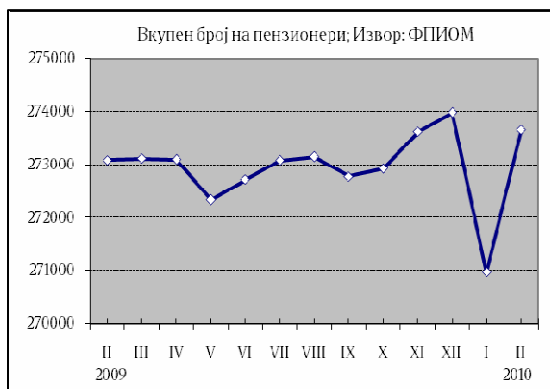
Споредено со истиот месец од минатата година, бројот на невработени лица е намален за 2,4%.

Најголем дел од невработените, односно 66,4% се од урбани средини (градско население), додека 57,5% се мажи. Анализирани според степенот на образование, поголемиот дел, односно 52,5% од невработените се неквалификувани или полуквалификувани, додека само 7,7% имаат вишо или повисоко ниво на образование. Гледано според возрасните групи, најголемиот дел или 58,8% од невработените припаѓаат на возрасната група 25-49 години. Според времето на чекање на вработување, околу 49,9% од

невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 29,6% чекаат вработување 8 и повеќе години.

5.2. Во февруари 2010 година во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување евидентирани се 273.652 пензионери, што претставува зголемување од 0,2% во однос на истиот месец од минатата година. Во однос на претходниот месец бројот на корисници на пензија е зголемен за 2.682 лица.

За исплата на пензии во февруари се потрошени 2.708,10 милиони денари, што претставува 52,3% од вкупните социјални трансфери во владиниот Буџет.

Во февруари 2010 година вредноста на просечната пензија изнесуваше 10.055 денари, што на годишно ниво претставува зголемување од 1,9%.

Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата во јануари 2010 година (последни расположиви податоци) изнесуваше 49,6%.

5.3. Просечната месечна нето плата во јануари 2010 година (последни расположиви податоци) споредена со истиот месец од 2009 година бележи номинален раст од 3,6%, додека реално просечната плата е повисока за 3,5%.

Во јануари 2010 година просечната нето плата по вработен изнесуваше 20.330 денари. Процентот на вработени кои не примиле плата во јануари 2010 година изнесува 2,6%, и е идентичен во однос на истиот период од претходната година.

